

Spis treści

Wprowadzenie (<i>Magdalena Śmieja, Jarosław Orzechowski</i>)	11
---	----

Część I. Teoria

1. Inteligencja emocjonalna: fakty, mity, kontrowersje (<i>Magdalena Śmieja, Jarosław Orzechowski</i>)	19
--	----

Nie ma nic bardziej praktycznego niż dobra teoria	19
Czym jest inteligencja emocjonalna? Modele i definicje	20
Obecny stan wiedzy o inteligencji emocjonalnej	23
Badania dotyczące inteligencji emocjonalnej	24
Czym badać inteligencję emocjonalną? Dotychczas stosowane narzędzia	24
Próba oceny stosowanych dotychczas metod badawczych	30
Jak należy badać inteligencję emocjonalną?	33
Podsumowanie	35
Inteligencja emocjonalna w praktyce	35
Inteligencja emocjonalna w pracy	36
Inteligencja emocjonalna w szkole	39
Inteligencja emocjonalna a związki interpersonalne	41
Zamiast podsumowania	45

2. Do czego może być potrzebne pojęcie inteligencji emocjonalnej? (<i>Anna Matczak</i>)	46
--	----

Wprowadzenie	46
Inteligencja emocjonalna jako wyznacznik efektywności funkcji regulacyjnych emocji	47

Inteligencja emocjonalna jako warunek wykorzystywania posiadanych możliwości poznawczych.	50
Inteligencja emocjonalna jako zdolność do przetwarzania informacji emocjonalnych	54
3. Inteligencja emocjonalna – między sprawnością a mądrością (Tomasz Maruszewski)	62
Wprowadzenie	62
Inteligencja emocjonalna jako zdolność lub jako grupa zdolności	66
Inteligencja emocjonalna a mądrość	72
Konkluzje.	81
4. Rozwój inteligencji emocjonalnej. Czego dowiedzieliśmy się do tej pory? (Moshe Zeidner)	82
Zarys problemu.	82
Zarys wielowarstwowego, rozwojowego modelu inteligencji emocjonalnej	84
Temperament: biologiczne podstawy inteligencji emocjonalnej	86
Uczenie się reguł: socjalizacja rodzicielska.	90
Więź dziecko–dorosły	91
Atmosfera emocjonalna w rodzinie a ekspresyjność rodzicielska.	91
Socjalizacja i sposoby wychowywania dzieci.	94
Socjalizacja emocji technikami behawioralnymi.	96
Strategiczne zachowania samoregulacyjne.	101
Uwagi końcowe.	107
 Część II. Badania	
5. Pomiar inteligencji emocjonalnej skalą Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test (Marc A. Brackett, Peter Salovey)	113
Wprowadzenie	113
Czteroskładnikowy model inteligencji emocjonalnej.	114
Spostrzeżenie emocji.	115
Wykorzystywanie emocji do wspomaganego myślenia	115
Rozumienie emocji.	116
Zarządzanie emocjami	116
Pomiar inteligencji emocjonalnej skalą MSCEIT	117
Podskale MSCEIT	117

Punktacja MSCEIT	118
Właściwości psychometryczne skali MSCEIT	119
Rzetelność	120
Struktura czynnikowa	120
Walidacja MSCEIT	122
Trafność dyskryminacyjna i zbieżna	122
Związki z inteligencją ogólną	122
Związki z osobowością	123
Trafność prognostyczna i dodana	124
Związki z innymi zdolnościami odnoszącymi się do emocji	124
Związek z osiągnięciami szkolnymi	126
Związki z funkcjonowaniem społecznym	126
Związki z kompetencjami zawodowymi	130
Związki z dobrostanem, zachowaniami ryzykownymi oraz psychopatologią	131
Kierunki przyszłych badań	132
Konkluzje.	135

6. Inteligencja emocjonalna – więcej niż IQ i osobowość?

O potrzebie i znaczeniu sprawdzania trafności dodanej narzędzi mierzących inteligencję emocjonalną (*Dorota Szczygieł*) 136

Podwójny status inteligencji emocjonalnej w psychologii naukowej – zdolność czy cecha osobowości?	138
Inteligencja emocjonalna – więcej niż inteligencja i osobowość?	144
Trafność dodana	145
Statystyczne procedury testowania trafności dodanej	146
Analiza regresji wielokrotnej: krokowa czy hierarchiczna?	148
Statystyczne wskaźniki trafności dodanej	149
Kryteria oceny trafności dodanej narzędzi mierzących inteligencję emocjonalną.	151
Podsumowanie	152

7. O rozwoju modelu poznawczego podłoża inteligencji

emocjonalnej (*Jarosław Orzechowski, Magdalena Śmieja*) 153

Model poznawczego podłoża inteligencji emocjonalnej	156
Procesy wstępnej analizy percepcyjnej bodźca	160
Procesy uwagi – hamowanie	163
Procesy pamięci roboczej – aktualizacja	167
Podsumowanie	172

8. W poszukiwaniu biologicznych podstaw inteligencji emocjonalnej (<i>Eligiusz Wronka</i>)	175
Mózgowe podłoże procesu spostrzegania twarzy i oceny ekspresji mimicznej	180
Ciało migdałowe i jego rola w funkcjonowaniu społecznym	184
Brzuszo-przyśrodkowa część płata czołowego jako system integrujący zachowania o charakterze społecznym.	186
Co wyróżnia mózgi osób inteligentnych emocjonalnie?	189
Podsumowanie	193

Część III. Praktyka

9. Czym jest inteligencja emocjonalna i czemu służy?	
Konfrontacja dwóch światopoglądów (<i>Joseph Ciarrochi</i>)	197
Wprowadzenie	197
Inteligencja emocjonalna: historia dwóch światopoglądów	198
Trening inteligencji emocjonalnej oparty na refleksyjności: funkcjonalno-kontekstualne podejście do inteligencji emocjonalnej	201
Zastosowanie teorii ram relacyjnych do podwyższania inteligencji emocjonalnej.	206
Wnioski	211
10. Inteligencja emocjonalna w praktyce szkoleń biznesowych (<i>Sławomir Jarmuż, Tomasz Witkowski</i>)	214
Naukowa i popularna wersja koncepcji inteligencji emocjonalnej	214
Inteligencja emocjonalna w programach szkoleniowych	216
Inteligencja emocjonalna a inne treści zawarte w programach szkoleń	220
Pozateoretyczne przyczyny niespójności programów	226
Wskazówki dotyczące programów szkoleniowych	229
Podsumowanie	231
11. Inteligencja emocjonalna w zarządzaniu (<i>Małgorzata Koper</i>)	232
Wprowadzenie	232
Pojęcie inteligencji emocjonalnej.	233
Fakty i mity o zastosowaniu inteligencji emocjonalnej w różnych obszarach zarządzania	236

Przywództwo	237
Skuteczność zawodowa	240
Funkcjonowanie zespołów	243
Co się stało z inteligencją emocjonalną? Kontrowersje dotyczące znaczenia pojęcia i jego wykorzystania w praktyce zarządzania	245
Podsumowanie	246

12. Inteligencja emocjonalna z perspektywy praktyki terapeutycznej, czyli próby ujęcia nieracjonalnych emocji w racjonalne ramy (Katarzyna Majchrzak)

Wprowadzenie	248
Założenia koncepcji inteligencji emocjonalnej z perspektywy terapeuty psychodynamicznego	250
Zakres pojęcia inteligencji emocjonalnej. Kontrowersje w obozie badaczy	250
Spojrzenie z perspektywy teorii analitycznych i psychodynamicznych na mechanizm regulacji emocji.	253
Rozważania terapeuty-praktyka	258
Podsumowanie i perspektywy	262

Zakończenie (Jarosław Orzechowski, Magdalena Śmieja)	266
--	-----

Bibliografia	270
------------------------	-----

Indeks nazwisk	301
--------------------------	-----

Indeks rzeczowy	310
---------------------------	-----

O Autorach	313
----------------------	-----

Ważnym w literaturze (najczęściej cytowany jest Wayne Payne, autor wspomnianej pracy doktorskiej z 1988 r.), aż do 1990 r., kiedy to John D. Mayer i Peter Salovey opublikowali dwa teksty po raz pierwszy niezależnie opisujące definicję i strukturę tego nowego rodzaju inteligencji (Mayer, DiPaolo i Salovey, 1990; Salovey i Mayer, 1990). Paradoksalnie, ich naukowe wywody nie wzbudziły wówczas wielkiego zainteresowania.

Ważność zachwycało się inteligencją emocjonalną (IE), aż do momentu, kiedy w 1995 r. na amerykańskim rynku ukazała się książka Daniela Golemana. Autor opisywał w niej cechy, dzięki której ludzie osiągają sukcesy w każdej dziedzinie życia: są lubiani, rozumieją